

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Det er iaar netop 25 Aar siden, at Loven af 28de Marts 1855 om Lønninger for de ved de lærde Skoler og ved Sors lærde Skole og Opdragelsesanstalt ansatte Rektorer og Lærere udkom. Vel er der i Marenæs Løb gjentagne Gange fra Ministeriets Side fremsat Forslag til Lovens Revision, saaledes i Rigsdagssamlingerne 1863—64, 1864—65, 1865—66, 1868—69, 1869—70 og 1870—71, men Forslagene bleve ikke gennemførte. Medens de ved bemeldte Lov fastsatte Lønninger saaledes endnu uforandrede ere gjældende, kom der dog hertil allerede ved Loven af 12te Januar 1858 § 16 og senere ved Loven af 19de Februar 1861 et Tillæg efter Sædomsfrivning, som ifølge Loven af 26de Marts 1870 § 9 er bleven afløst af en fast Godtgjørelse, ligesom det ved Kinantslovene for Kinantsaarene 1875—76, 1876—77, 1877—78, 1878—79 og 1879—80 bevilgede Dyrctidstillæg til Embedsmænd er kommet Lærerstandens ved de lærde Skoler med den derfor satte Begrænsning tilgode. Paa den anden Side er Bestemmelsen i Loven af 28de Marts 1855 § 1 d., hvorved der under visse Forudsætninger tillægges Overlærere og Adjunker Andel i Skolepenge, bleven hævet ved provisorisk Lov af 5te Mai 1865 og Lov af 16de Februar 1866, som med et Tillæg stadfæstede den nævnte foreløbige Lov; ifølgelig for denne Andel i Skolepenge tilstodes der, som personligt Tillæg, de Lærere, der havde oppebaaret den nævnte Indtægt, en Godtgjørelse, beregnet efter nærmere fastsatte Regler, dog saaledes, at disse personlige Tillæg skulde bortfalde, naar nogen af de paa gjældende Lærere enten overgik til en anden lærde Skole eller bestiftedes til Rektor. Medens det lærde Skolevæsenes Udgift hertil i Kinantsaaret 1866—67 udgjorde 16,250 Kr., er Beløbet nu i Anledning af Dødsfald og Befordring sunket ned til 6,376 Kr., fordelte paa Metropolitanaskolen, Roskilde, Odense, Aarhus og Aalborg Kathedralskoler samt Randers og Horsens lærde Skoler med henholdsvis 1,128 Kr., 232 Kr., 1,480 Kr., 1,184 Kr., 1,028 Kr., 1,248 Kr. og 72 Kr. Godtgjørelsen for den enkelte Lærer varierer mellem 24 Kr. og 376 Kr. Begyndelseslønningen for Adjunkterne er saaledes kun 1,000 Kr. + Godtgjørelse for Tillæg efter Sædomsfrivning 224 Kr., ialt 1,224 Kr. (uden Dyrctidstillæg, som i Kinantsaaret 1879—80 beløb sig til 183 Kr.); denne Lønning kan ved Alderstilleæg efter 15 Aars Tjeneste stige til 2,000 Kr. + 384 Kr., ialt 2,384 Kr. Overlærerslønningen begynder med det sidstnævnte Beløb af 2,384 Kr. og kan ved Alderstilleæg efter 15 Aars Tjeneste stige til 3,632 Kr. Rectorlønningen begynder med det sidstnævnte Be-

løb af 3,632 Kr. og kan ved Alderstilleæg efter 15 Aars Tjeneste stige til 4,832 Kr. foruden fri Bolig. Dog er paa den ene Side Rektor ved Metropolitanaskolen lønnet noget højere og paa den anden Side Rektor ved Kønne høiere Realskole noget lavere. Tilsvarende er Lønningen for Rektor ved Sors lærde Skole, med Hensyn til, at der med denne er forbunden en Opdragelsesanstalt, noget gunstigare, ligesom der af samme Hensyn ogsaa er tilstaaet Overlærerne og Adjunkterne ved denne Skole enten Fribolig eller Husleiegodtgjørelse foruden den egentlige Lønning.

At de saaledes bestaaende Lønningsvilkår for Lærerstandens ved de lærde Skoler ere for ringe, ja ringere end andre Embedsmænds, med hvilke Lærerne kunne stilles lige, og det uagtet Lærersituationerne kræve en videnskabelig Forberedelse og i Ansvar og Arbejde ikke staa tilbage for de Embeder, med hvilke de kunne sammenstilles, tør betragtes som almindelig erkendt. For Adjunktembederne lader vel en af Grundene til den lavere Lønning sig søge i den Omstændighed, at disse Lærerposter i sin Tid betragtedes og virkelig ogsaa benyttedes som Overtgangsstillinger, navnlig til geistlig Befordring, jfr. Rdg. 7de November 1809 § 25. Men i saa Henseende have imidlertid Forholdene i de senere Aar væsentlig forandret sig. Efter den Forandring i Skolernes Stilling, som siden 1850 er indtraadt, og de udvidede Forordninger, som efter Loven af 1ste April 1871 gjøres til Lærerefter for den matematisk-naturvidenskabelige Side af Undervisningen, kræve de lærde Skoler ved Siden af filologiske Kandidater nu Lærere, som have gjort de enkelte Fag til Gjenstand for særligt Studium, navnlig Cand. mag. og Cand. polyt. for levende Sprog, Matematik og Naturvidenskabene, og som helt ofre sig for Skolevæsenet og gjøre Undervisningen til deres Livsopgave. Men heraf bliver det en ligefrem Følge, at Størstedelen af Lærerne, for ikke at sige Lærerne i det Hele, finde Endemaålet for deres Embedsvirksomhed i Skolevæsenets Tjeneste, og at dette er saa, viser de senere Aars Erfaring. I saa Henseende kan her bemærkes, at medens der i de 9 Aar fra 1848 til 1856 paa et Antal af 72 til 85 Adjunker fandtes 57 Vakancer (50 ved Befordring til andet Embede, 3 ved Entledigelser og 4 ved Dødsfald) eller i Gennemsnit over 6 aarlig, forekommer der i de paafølgende 22 Aar fra 1857 til 1878 paa et Antal af 85 til 80 Adjunker ialt kun 106 Vakancer (74 ved Befordring til andet Embede, 14 ved Dødsfald og 18 ved Entledigelse) eller i Gennemsnit neppe 5 aarlig. Af det samlede Lærerspersonale i 1857, ialt 122, vare 37 Cand. philol., 7 Cand. polyt., 3 Cand. mag., 62 Cand. theol.,